

„Kui kohtate eksitust... siis proovige kas ei saa te seda kannatlikult keerata ja ringi pöörata, nõnda, et valgus langeks headuse ja tõe tuumale, mis on tavaliselt olemas valedes arusaamades.”

Johannes Paulus I

V A L G U S

NR. 5 (83) OKTOOBER 2012

ORAVA VALLA LEHT

On taas oktoober

Vihmad, vihmad... Harva päikest. Kui aga pilved taanduvad ja helendama lööb sinine taevalaik, tundub ümbrus nii ilus. Lehtede kuld muudab heledaks ka sügis-päevad. Imekaunis vaatepilt avaneb kauguses: sügisvärvides kased – haavad okaspuude tumedal foonil.

Astun kuldsele vahtralehevaibal ning jalge all sahisevad lehed sosistavad selle sügise viimaseid hüvastijätusõnu. Mõnedel vahtratel püsivad lehed kauem ning nende latvade punakas värv köidab möödujate pilku. Saarepuu on varakult end leherüüst vabastanud ja kastanid pillavad oma „siilikesi“ lehevai-bale, et avaneks kest ja ilusad kastanimunad meelitaks lapsi neid korjama.

Vaatamata vihmadele on see sügis siiski soe ja imesid täis. Teistkordselt õitsevad vaarikad aedades ja mõned maasikasordid. Mõelda vaid – vaarikad-maasikad oktoobris!

Metsad jäävad järjest hõredamaks. Ikka leiab veel kollaste langenud lehtede varjust kukeseeni. Metsaserval pakuvad end maitsvaks seenepraeks ka heinikud.

ESTER VALGEMÄE foto

Jõhvikad soos aga armastavad juba sambla sisse pugeda. Mõten siin metsa ja soo piiril selle suve rikkusele ja tänan mõttes Metsa- ja Soovana, kes nii heldet saaki on inimestele pakkunud!

Koduaedades pole lilleilu veel kadunud. Uhkelt lõõskavad kressiõied, tagetised, sügisast-rid, krüsanteemid, saialilled. Kosmos sirutub oma roosade ja valgete õitega kõrgusesse. Tee kõrval paeluvad pilku mitmed hilised õitsejad, teiste hulgas ka meie rahvuslill.

Sügise ilu ja nukrus... Küllap

ongi selles aasta nukramas ajas nii palju kauneid värve, et meel rõõmsamaks saaks. Kui vaatan lehtpuude lehtede kaenlasse, on seal juba pungad uue elu tärkamiseks, uueks kevadeks valmis. Elu igavene ringkäik ja kestmine.. Hingede rändamine... Heidan pilgu vikerkaarele kaugeneva pilve taustal, kuulan lahkuvate rändlindude kaeblikke häälsusi ja mõtlen, et hämarad ja hallid õhtud ning hommikud tuleb üle elada. Nüüd juba jõuluoootuses...

Milvi Raudsep

Koolimaja sünnipäev

Orava kool tähistab järgmisel aastal 140. sünnipäeva. Viimased viisteist aastat on kool tegutsenud uues majas Oraval. 1. septembril 1997 löiksid tollane peaminister Mart Siimann ja haridusminister Mait Klaassen läbi lindi ning avasid koolimaja.

Vanast Hanikase majast Oravale kolimine oli nagu teise maailma tulek. Ruumid olid valged, puhtad, kõigi mugavustega. Pärast tulekahju oli Hanikases tehtud küll remont, aga tahmaseid asju tuli kapist pidevalt välja. Omaette vaatamisväärsus oli WC ja tilaga kätepesunõud. Õnneks on meie maja ka praegu nagu uus. Vähemalt külalised kiidavad, et meil on väga ilus. Ise tunneme, et aknad on hõredaks jäänud ja tuul puhub läbi.

Uude majja tööme kaasa vanad traditsioonid, aga tekkisid ka uued. Alguse sai folkloorirühma tegevus, sellele järgnes võru keele õpetamine. Nüüd on võru keel kooli õppekavas võrdväärselt teiste keeltega. Eelmisel aastal alustasime uue traditsiooniga- võru keele nädalal toimu-

Fotol on siltide autor Elmar Erik. Pildistas Teemar Säinast

vad ühel päeval kõik tunnid võru keeles. See tegu sai ka otsustavaks, kui esimest korda valiti võru keele ja meele auhinda väärivat kooli. Orava kool sai selle tunnustuse koos auhinnarahaga. Raha kasutamine oli küll kooli valida, aga see pidi olema seotud kohaliku kultuuriga. Nii tekkiski mõte teha suur võrukeelne koolisilt ja väiksemad sildid kõigile ruumidele. Kooli vilistlane Elmar Erik oli lahkesti nõus ja pakkus ise ka sildi kavandi välja.

Esimesel septembril tähistasime koolimaja avamise aas-

tapäeva. Toimus sildi pidulik avamine ning sportlik perepäev staadionil. Avamisel kõnelesid Võru Instituudi direktor Rainer Kuuba ja vallavanem Ülo Plakso. Spordipäeva vedasid eest õpetajad Heli Lumi ja Vendu Suurmann.

Kooli 140. sünnipäev ja kokkutulek on planeeritud maikuuks. Oktoobri lõpus kutsume kokku vilistlasnõukogu, et pidada plaane sünnipäeva väärivaks tähistamiseks.

Ene Säinast

ESTER VALGEMÄE foto

Kelmiküla OÜ pood uutes ruumides

8. oktoobril avati Orava pood vastrenoveeritud ruumides. Nüüd on kauplus hoopis teistsugune. Esiteks - pole enam kitsas ega pime. Teiseks - kaup on hästi nähtav ja juurdepääsetav. Kolmandaks - loodud on ilus ja õdus nurgake. See tähendab, et klientidel on mugav kohvi juua ning kohvikõrvast näksida. Neljandaks - on avatud internetipunkt. Päri-

mise peale, mis saab vanast kaupluseruumist, vastati, et sinna tuleb ladu.

Ilus on ka uus puust trepp. Usun, et sellele pannakse varsti ka käsipuud.

Igatahes tuleb südamest tänada perekond Sabaliski, eesotsas Kaleviga.

Mõnusat ostlemist!

Üks püsiklientidest

Orava noorkotkaste ja kodutütarde sportlik sügis

11. septembril toimus Noorte Kotkaste maakondlik orienteerumisevõistlus, kus nooremate vanuseklassis sai I koha Markkus Koddala. Võistkondliku II koha saavutasid Remi Oper ja Ivar Keerpalu.

15. ja 16. septembril toimusid Saaremaal üleriigilised Kodutütarde Kooliolümpiamängud. Põlvamaad esindasid Orava rühma kodutütred Karmen Höövel, Margarita Keerd, Birgit Rätsepp, Agnes Keerpalu, Greta Suurmann ja Kirke Laanemaa. Koduseks tööks oli uurida ja õppida kõike olümpiamängudega seonduvat ning tutvuda Saaremaa sportlaste saavutustega. Esimesel päeval toimuski viktoriin õpitu peale. Õhtul saime staadionil vaadata huvitavat kontserti ning uhket ilutulestikku.

Teisel päeval algasid võistlused, mis tekitasid võistlejates suurt elevust. Võistlejad pidid

veeretama palki, viskama reketiga palli, vilti heitma jne. Suureks katsumuseks osutus pikamaajooks staadionil.

Lõpuks oli käes autasustamise aeg ning selgus, et ka meie tüdrukud olid noppinud medaleid: Margarita Keerd - I koht palgi veeretamises, Karmen Höövel - III koht palgi veeretamises ja suure vildi heites, Birgit Rätsepp - III koht reketiga palliviskes.

27. septembril toimus Põlvas maakondlik NK ja KT maastikumäng noorematele. Poistest saavutas I koha võistkond koosseisus Henri Loosaar, Kirill Jurkov, Mart-Markus Kraak, Randy Suurmann. II koha sai tüdrukute võistkond koosseisus Margarita Keerd, Agnes Keerpalu, Annabel Abel, Laivi Loosaar.

Maaja Glaser
Orava rühma NK ja
KT rühmavanem

PÄRAST KOOLITUNDE

Kadri hobid

Kui keegi arvab, et õpetaja on üks igav hall olend, kes päevast päeva ainult reegleid ja valemeid õpetab, hindeid paneb ja õpilastele kodutööid annab, siis peab see küll oma arvamustes korrektiive tegema. Palju on sellist, mis jääb õpetajate puhul märkamata, isegi teadmata. Ja sellepärast avame vallalehes veel ühe rubriigi, mis kõneleb õpetajast väljaspool koolitunde. Alustan Kadrist. Vaevalt, et me isegi kõike täpselt teame, kui palju Kadri päevadesse mahub. Omalt poolt võin alustuseks vaid öelda, et silma on torganud Kadri huvi looduse vastu ning tema garderoobi omapära, samuti julgus kõike uut katsetada ja läbi proovida. Aga laseme nüüd Kadri endal sõna sekka öelda.

1. Olen tähele pannud Sinu loodus-huvi. Kust see Sul pärineb ja millistest nn takkudest see koosneb? Mis on Sulle looduses kõige tähtsam? Ja mida loodus Sulle andnud on?

Kõige rohkem armastan lilli. Lilled on minu ümber olnud nii kaua, kui ennast mäletan. Ja mida aeg edasi, seda rohkem ma nendega tegelen. Kui varem olid kindlad lemmikud, siis nüüd olen avastanud, et kõik lilled on omamoodi ilusad. Eriti imetlen kevadisi võilillevälju. Mõningaid liike olen hakanud lausa kolleksioneerima. Õiteilu imetlen enamasti aias, tupp vaasi raatsin murda vaid enne sügiskülmi. Energiat ammutan igal aastaajal metsast, sügisel üsna sageli koos seene- või marjakorviga. Selleks, et ööbikute laskutamist kuulda, ei pea suvehommikutel isegi aken avama. Kuna mets on kolmes ilmakaares esimene asi, mida ma aknast välja vaadates näen, siis unustan end tuisustel talveilmadel mõnikord pikaks ajaks akna juurde valget möllu imetlema. See kõik on imeline, mis meie ümber on. Igal aastaajal saan loodusest midagi hingele. Tuisusest möllust sooja tupp astudes oskad hinnata kodusoojust. Sumedatel suveõhtudel tupp tungiv jasmiiinilõhn mõjub hingele kui palsam. Esimesed soojad kevadilad toovad meelele soovi midagi muuta, tegutseda. Sügis on nii looduse kui ka minu rahunemise ja sügavate mõtete aeg. Ka jõuluootus poeb juba hinge.

2. Õpetaja puhul peetakse sageli küllaltki olulisteks ka tema väljanägemist, riietumisstiili. Sinu puhul, Kadri, jääb küll mulje, et poest ostad Sa vaid mantlid-joped. Kõik muu on Sinu enda kätetöö. Oleme imetlenud Sinu kauneid kudumeid: seelikuid, džempeid jm ning omaõmmeldud kleite, pluuse, kostüüme. Jääb mulje, et Sinu ööpäevad on pikemad kui 24 tundi. Kust tulevad ideed, kust leiad aega?

Ideid on mul kõvasti rohkem, kui teostada suudan. Sirvides käsitööajakirju ning kombineerides kellelgi seljas nähtuga sünnivadki uued ideed. Aeg aga on see, millest kõige rohkem puudust tunnen. Kui järgmisel päeval koolipäeva ei ole, siis olengi veidi õo arvelt lisa võtnud. Aeg -ajalt teen endale ka käsitööpäevi, kus millegi muuga ei tegelegi.

3. Sa käid sageli mitmesugustel koolitustel ja kursustel, kuigi kogemusi õpetamiseks on Sul ju piisavalt. Mis on Sinu jaoks olnud kõige-kõige huvitavam?

Ikka on ju vaja kõige uuega kursis olla. Tahan, et igas tunnis oleks mingi uus võte või meetod, mis tunni huvitavamaks teeks ning mis lastele meeldiks. Koolitustel osaledes jäävad need ju paremini meelde kui raamatutest otsides. Ega kirjandust sel alal eriti palju olegi. Viimasel ajal olen osalenud paljudel koolitustel, mis just hobidega seotud. Enamasti käsitöö- ja toitlustamisalased. Viimane ereda on koolitus oli koos maakonna klassiõpetajatega naeruteraapias osalemine.

4. Sa võtad oma õpilastega osa ka mitmesugustest konkurssidest. Nimeta mõned, kus oled edukas olnud.

Kõige rohkem on meelde jäänud praeguse 7.klassiga pranglimese ehk siis peasarvutamise võistlustel osalemine. Et lastes

pisut rohkem huvi äratada, hakkasin koos nendega veteranide vanuseklassis võistlema. Kevadel pääsesid poisid maakonna finaali ja mina oma vanuserühmas ka. Henri tuli ka ühel aastal maakonna meistriks. Tegelen pranglimesega tänaseni. Olen lastega osalenud nii emakeele, matemaatika kui ka loodusteaduste olümpiaadidel ja päris mitmed korrad 1.-3. kohtadega koju tulnud.

5. Igal sügisel võib Sinu käest kuulda, et oled mõnd põnevat retsepti talvevarude mitmekesistamiseks kasutanud. Samuti oled Sa selline, kes küpsetab oma perele ise leiva. Meigi oleme mitut Sinu uudisoodet maitsta saanud. Viimane huvitav maius oli õuna-šokolaadimoos. Mis sunnib Sind aina katsetama, proovima? Lisad ehk siia ka mõne lihtsa selle sügise retsepti.

Kuna meie peres on kõik väga suured magusasõbrad, siis tühjeneb igasuguste küpsetiste vaagen üsna kiiresti. Isegi siis, kui ma ise tulemusega rahule ei jää, on hommikuks taldrik tühi. See lubabki pidevalt uusi retsepte proovida. Selle sügise vaieldamatu lemmik on keefiri-õunakook. Selleks on vaja 1,5 klaasi keefiri, 1 klaas suhru, 4 muna, pool teelusikatäit kardemomni, pool teelusikatäit vanillisuhru, veidi soola, 1 teelusikatäis soodat ja 3 klaasi jahu kokku segada ja pannile valada. Peale lada õunad ning üle puistata suhkruga ja kaneeli seguga. Küpseb umbes 25 minutit. Sama hea saab, kui õunad segada taigna sisse.

Hoidistest on lemmikuks õuna-porgandi moos. Porgandid riivida ja eraldi pehme keeta. Siis lisada õunad ja suhkur. Porgandit peaks olema veidi rohkem kui õunu, siis tuleb aprikoosimaitseline moos.

6. Ja ole nüüd hea, nimeta kõik „Kriimsilma üheksa ametit“, mida pead.

Kuulun klassiõpetajate liitu, olen MTÜ Piusamaa giid, teen kudumeid OÜ-le Kagu Kudujad, kuulun kooli tervisenõukogusse, tegelen koolis rahvatantsu õpetamisega, arhiiviga, olen koolis klassiõpetajate koordinaator.

7. Usaldad meile ehk ka nipid, mis Sind alati nõ hingeliselt vormis hoiavad. Kuidas on kogu Sinu aktiivne tegevus üldse võimalik? Mõned soovitusid teistele.

Pole mul mingeid erilisi nippe ja ega arva ka, et ma nüüd eriline aktivist olen. Arvan, et tasakaalu ja rahu leiab küünlaleegist, kaminatulest ja käsitööga tegelemisest.

Mõnel raskemal hetkel panen küünla põlema ja mõtlen sellele, et kõik raske läheb mööda ja kellelgi on kindlasti veel raskem.

8. Milleta Sa päevagi olla ei saa?

Ilma käsitööta. Olgu see siis kudumine, heegeldamine, õmblemine, lapitöö, tikkimine, kanga kudumine ...

Täna, Kadri! Jõudu ja visadust, tarkust ja õnne igas Sinu ettevõtmises!

Usutles Milvi Raudsep

Olga Hanimägi – 90

8. oktoobril sai 90-aastaseks Olga Hanimägi. Nii auväärne iga! Kuigi ma juubilaril lähemalt ei tundnudki, võtsin ette külas-käigu Helbe ja Tõnis Vaheri koju, kus Olga oma vanaduspäevi praegu veedabki. Tütar Helbe juhatas mind elutuppa, kuhu minu üllatusseks tuli veel üsna krapsakal sammul vana naine, naeratus näol.

Nagu sellistel puhkudel ikka, suundus jutt möödunud eluteele.

Olga on sünnist saati Orava valla elanik. Algul elas pere Savimäel. (Praeguseks pole sellest enam midagi järele jäänud). Kui maja ära põles, mindi elama Kaksuusse.

Olga ema suri, kui tüdruk oli 14-aastane. Ometi mäletab ta oma noorusaega kui kõige kaunimat aega oma elus. Meelde on jäänud eriti karjas käimised.

Kui Olga abiellus, mindi elama Kliima külla. Omaette huvitav elulugu oli Olga mehel Elmaril. Elmar oli sündinud Irboskas, kus neil oli väga korras ja jõukas talu. Et Elmar oli õppinud rätsepaks, siis II maailmasõja ajal õmbles ta saksa ohvitseridele rõivaid. Eestist taganemisel võeti Elmar kaasa ja nii sattus ta Poolasse. Seal õnnestus tal endale tsiviilüliskond õmmelda, lisaks veel vooditeki mantel. Sellises riietuses ta siis Poolast põgenes. Algul Lätti, tegi vahepeal seal tööd, seal Eestisse. Kogu tee läbis jalgsi. Rätsepaametit pidas Elmar oma elu-päevade lõpuni.

Kui 90-ndatel aastatel tuli Kliimal asuva talu omanik Seim oma koju tagasi, pidigi Olga tütre poole Oravale kolima. Kliimal elades oli Olga karjatalitaja, lõpus ka põllutöölaine.

Tütar Helbe mäletab veel neid aegu, et kui tema ja Peedu pere tahtsid kuhugi peole minna, oli Olga nõus alati nende lapsi hoidma. Ema lahkus, armastus ja hool on lastel siiani südames.

Aiast ja aia august

Kui aastatuhandeid on unistatud masinast, mis loeks teiste inimeste mõtteid, siis nüüd on see käes. Ainult tagurpidi kujul. Inimesed ise panevad vabatahtlikult kõik oma mõtted ja tunded masinasse, et teised saaksid neid lugeda. Neid masinaid on erinevaid. Näiteks *blogi* või *twitter* või *facebook*. Enamus internetis kirjutajatest ei mõista, kui hea on see, et teised su mõtteid ei tea. Mitte et see oleks silmakirjalik, vaid kui sa räägid korraga tuhandete inimestega, siis on kerge tekkima olukord, kus sind mõistetakse valesti. Neljasilmavestluses saab kõik küsitavad kohad jutus üle täpsustada ja selgeks rääkida nii, et mõlemad vestluspartnrid saavad asjast ühtmoodi aru. Kontekstist välja võetud laused võivad kanda vastupidist infot.

Tihti on ka näost näkku suhtlemine sarnane pimedate inimeste elevandi kirjeldamisega. Teate küll seda lugu, kus neli pimedat meest satuvad kokku elevandiga. Kuna nad ei ole kunagi varem elevanti kohanud, kobavad nad teda, püüdes seda uut nähtust mõista ja kirjeldada. Üks haarab londest ja teeb järelduse, et elevant on nagu madu. Teine uurib üht jalga ja kirjeldab elevanti kui puud. Kolmas leiab elevandi saba ja teatab, et elevant sarnaneb nõõrile. Neljas pime leiab aga elevandi külje ning jõuab järeldusele, et elevant on nagu müür... Meeskonnatöö koolitustel lastakse inimestel joonistada pilti suulise kirjelduse järgi ja kõik need pildid tulevad erinevad. Üksainus sõnagi võib tekitada inimestel erinevaid emotsioone ja kujutluspilte. Eriti kui kaasa mängib hääletoon ja näoilme. Aga kirjutatud sõnadell puuduvad emotsioonid.

Kirjatükid annavad palju tõlgendamisruumi. Suve lõpus keerutas taas tolmu üles selleaastane koolide edetabel. Kuulsin mitmed korrad kõrvalt, kuidas seda tabelit kritiseeriti. Aga ega tabel pole milleski süüdi. See on kõige tavalisem statistika, kus midagi pole välja mõeldud, lihtsalt tulemu-

Kolmas Olga lastest, tütar Maia elab praegu Soomes, on seal muusikapedagoog.

Kui küsisin, kust küll lastel ja lastelastel nii kaunis lauluhääld ja armastus muusika vastu pärit on, vastas Olga, et see on Sule sugu-võsast.

Olgal on seitse lapselast ja üheksa lapselapselast. Kõigist on ainult rõõmu.

Kui Kätlin linnast koju tuleb ja kodus klaveril lugusid harjutab, laulab Olga tuttavaid viise kaasa.

Eriti meeldivad talle kirikulaulud. Ühte laulu „Laul emast“ peab ta eriti ilusaks. Just sõnade ja mõtte poolest. Selle laulu luges Olga ka mulle algusest lõpuni ette. Kui vanasti surnuid valvamas käidi, oli Olga nn eeslaulja ja see laul emast on tal meeles tollest ajast.

See vanemem ei kannu prille. Ometi pidi ta veel lehte lugema!

Ka seebikaid armastab Olga vaadata. Kui just vihma ei kalla, käib ta meelsasti ka õues kõndimas. Ja rõõmuga vaatab ta ka väikese Desiree järele, kes on sama naerusuine ja rahulik nagu vanavanaemagi. On see rahu ja rõõm päriplik? Arvan, et jah. Tütar Helbe tões: „Ema ei hädalda ja virise kunagi.“ Tütre mees Tõnis aga kordas rohkem kui kolm korda: „Nii head ämma nagu minul, ei leidu vist terves Orava vallas.“

Lahkun sealt väga heade tunnetega. Kui Vaherite kauni kodu ees silman lillipeenra ühes nurgas eretav-lõõskavat kressilaiku, mõtlen, et selle vanainimese elu, vaatamata keerdkäikudele, on sama ere, helge ja värikas kui need sügisesed värvikad kressid. Õnnelikud võivad olla lapsed, lapselapsed ja tulevikus ka kolmanda põlvkonna esindajad, kellel on niisugune haruldane vanavanem.

Jätkugu Olgale veel aastateks armastust, rõõmsat meelt ja hingerahu! Palju õnne!

Milvi Raudsep

sed olidki sellised. Oluline on hoopis see, mida selle tabeliga peale hakata ja kuidas neid tulemusi tõlgendada. Kas saab järeldada, et tabeli esimeses otsas olevate koolide õpilased saavad elus paremini hakkama ja on õnnelikumad? Kui esikohtadel olevad koolid saavad õpilasi valida ja teevad nii head tööd, miks siis pole seal tulemused kõigil õpilastel 100%? Selles tabelis ei ole andmeid, mille põhjal otsustada koolide headuse üle. Hea kool on hoopis teine asi kui riigieksamite tulemused.

Kui küsida vanemate ootusi koolile, siis öeldakse enamasti: „Ma tahan, et mu lapsel läheks koolis hästi“. Ka seda sõna „hästi“ tõlgendavad vanemad erinevalt. Kellele on hästi vaid viied päevikus ja tuubib koos lapsega. Kes tahab, et laps iseseisvalt toime tuleks ning hinded pole nii olulised. Kes tunneb rõõmu, kui laps, kes varem ei julgenud palli püüda, on nüüd kõva võrkpallur. Gümnaasiuminoorte seas tehtud uuringust selgus, et vaid head hinded ei tee kedagi õnnelikuks. Need õpilased aga, kelle elus on rohkem tuge pakkuvaid isikuid, on õnnelikumad ja saavad kokkuvõttes paremaid hindeid. Keskmise hinde juures oli eriti oluline sõprade tugi. Lähedased suhted vanematega mõjutasid aga lemmikainete hinnat.

Suhtlemise tähendus on aga muutunud hoopis teiseks. Oli aeg, kus inimene pidi võimalikult paljudega suhtlemiseks pingutama häält. Siis leitud kiri ja trükikunst, tuli raadio ja televisioon. Nüüd on interneti vahendusel võimalus suhelda korraga nelja miljardi inimesega. Kogu maailm on määratult väiksem, piirid on kadunud. Paari mõtlematu inimese e-postitusest võib hetkega üle maailma kanduda veriste protestide laine. Või tehakse seda teadlikult, et masse manipuleerida. Paljud *Youtube*'s nähtavad klipid on lavastatud. Globaalsel massimeedial on võim otsustada, mis miljonite vaatajateni jõuab ja mis mitte.

(Järg 4. lk)

Külaskäik kihnlaste juurde

Sügis on käes oma heitlike ilmade ja imeliste värvidega. Põllutööd hakkavad lõppema ja aeg on jääda tubastele töödele. Ka suvised esinemised on juba mälestus.

Kuid sügishajal ajal on maa-rahval aega tegelda oma hobide ja harrastustega.

Nii otsustaski grupp rahvamuusikuid Põlva-, Võru- ja Mulgimaalt külastada Kihnu saart. Kihnus toimus 5.-7. oktoobrini II viiulifestival. Festivali raames viidi läbi palju töö- ja õpitubasid. Ka kõige väiksemad said algteadmisi viiulimängust.

Laupäevaõhtul said kõik küllalised juba kuulata ilusat kontserti ja imestada, kui väikese ajaga jõuti nii heal tasemel kontsert ette valmistada. Festivalil osalesid ka presidendiprouad Evelin Ilves ja Ingrid Rüütel. Ingrid Rüütel on Kihnu kultuurilugu uurinud juba aastaid ja tema oli kohal kõik kolm päeva. Vestles rahvaga ja oli justkui kodus. Kui võõrustajad said tervitatud ja tänatud, oligi käes Oravapoiste esinemisjärg. Nendega ühinesid kõik

teised kaasasolnud lõõtsamehed. Tehti niinimetatud soojendust peaesinejale. Pääskese lauluga anti teatavalt üle sünnipäevalastele. Ansambel Untsakad olid sel õhtul oma 20. juubelituuriga Kihnu Rahvamajas. Küllalised olid tulnud setust saareni, hällist hallpeadeni. Küll oli hea nautida, kuidas Kihnu lapsed ja ka täiskasvanud kannavad kihnu kõrte. Kõik oskavad tantsida kohalikke tantse. Kui üles astuseid Manija poisid, oli justkui kohalik tantsupidu. Küllalised jäid siis küll rohkem vaataja rolli. Tundsin huvi, kuidas küll noored lapsed nii hästi tantsida oskavad. Sain teada, et neil on koolis lausa iga päev tund, kus õpitakse kohalikke tantse, laule ja pillimängu. Kihnu kooli lapsed õpivad kõik ka mingit pilli mängima. Kihnu pidude omapära ongi selles, et kõik eranditult kannavad kohalike rahvariideid ja lapsed lustivad koos vanemate ja vanavanematega. See on nii südant soojendav. Peod kestvad seal ikka hommikuni välja. Mõni tund puhatud ja oligi aeg

minna pühapäevasele jumaleteenistusele Kihnu kirikusse. Kirikule on mõned aastad tagasi tehtud uuenduskuur. Ruum oli mõnusalt soe ja kirikulisi palju. Esmakordselt saarel olijad said sedagi traditsiooni näha. Peagi oodati küllalisi Kihnu kooli sööklasse keha kinnitama. Väike armas kooli söökla oli meie päralt ja ka söögid olid väga maitsvad.

Kihnus asuvad rahvamaja, vallamaja, koolimaja, muuseum ja kirik kõik läheduses. Festivali raames olid kõik kohalikud asutused töös. Ainult niimoodi koostöös suudetakse korraldada selliseid suuri üritusi. Ööbiti koolimajas ja rahvamajas. Hommikuks olid ruumid korras, küllalised söögid valmis ja kõik tundsid, et nad olid seal oodatud. Küllaliskahkus ja hea korraldus ongi see, mis sinna saarele ikka tagasi kutsub.

Ja enne ärasõitu oodati meid ilmselt kõige kuulsama kihnlase – Virve juures. Paljud kindlasti mäletavad, et ühel küllalimeeste päeval osales ka Järsumäe Virve

oma pereansambliga Oraval. Sellest ajast on jäänud nendega väga head suhted, õnnitleme ikka üksitesist tähtpäevadel ja helistame vahetevahel. Nüüdseks on täitunud Virve kauaaegne unistus, saada endale uus maja, kus mõnusalt vanaduspäevi veeta. Soola-leiba me viima läksimegi. Tervitasime Virvet tema oma lugudega. Lõõtsamehed täitsid kogu maja, oli näha, kui hea meel laulumemmel oli. Virve rääkis meile pikalt oma elust, lauludest ja esinemistest. Koos tütrütrega laulsid nad meile uuel plaadilt ühe imeilusa loo. Mõõdund talvel saatis Virve manalatele oma vanema tütre ja paari kuu pärast ka mehe, kellega oli koos

elatud üle kuuekümne aasta. Aga elu läheb edasi. Järgmisel aastal täitub Virvel 85 aastat. Selles vanuses veel nii heas vormis püsida on ikka õnn. Ta ise tunneb heameelt oma mälu üle. Laule on ta kirjutanud ca 250, paljud ei jõua küll kunagi trükki, kuid ta teab neid peast.

Aitäh teile pillimehed ja -naised: Aigar Lumi, Heli Lumi, Mart Suurmann, Elvo Vaher, Kalmer Lumi, Malle Vissel, Ants Taul, Allan Paal, Harri Lindmets, Olev Suur ja Riho Pähn, kes te oma esinemisega sel nädalavahetusel nii paljudele inimestele elamus pakusite.

Küllil Pähn
Orava k/m juhataja

Lõõtsapäevad Mulgimaal

Aastaid on mulgid osalenud Oraval ja teistel Lõuna – Eesti lõõtsapidudel. Nüüd otsustasid oravala Mulgimaal ühel võimsal peol esineda. Hilissuvel toimusidki Viljandimaa lõõtsapäevad. Esinemispaigaks oli valitud Pärna Puhkeküla, mis sobis selleks suurepäraselt. Pärna Puhkeküla on väga hoolikalt ja maitselt ehitatud ning sisustatud. Kõikjal oli tunda hoolitsetavat kätt. Need stiilsed aidad, saunad ja varjualused mõjusid nii mulgikult.

Augustikuu viimasel nädalavahetusel oodati Pärna Puhkekülas lõõtsahuvilisi kogu Eestist. Kell 11 tervitasid korraldajad kõiki saabunud ja heisati lõõtsapäevade lipp. Lipu heiskamisele paluti Heinar Kahar, Elmar Ruusamäe, Taivo Leis, Külli Pähn, Sulev Mägi ja Julius Vilumets – kõik nad on suured lõõtsapilliosbrad. Kui lipp heisatud, asuti õpitubadesse. Ennelõunasteks koolitajateks olid Toomas Oks

ja Toomas Ojasaar, kes tegid lõõtsapilli algõpet. Huvilisi oli palju ja nende õpetustest oli algajate sõnul palju kasu. Nii mõnigi algaja sai julgust ja lubas kodus usinalt harjutama hakata. Sauna varjualuses oli Juhan Uppini tund – „Õpi üks lugu“. On ju Juhanil lõõtsakuninga tiitel ja temagi õpetused väga asjalikud.

Suures aidas koguneti kuulama Ants Tauli. Tema teemaks oli Võrumaa lõõtsapillistiil. Ants Taul oskas teema nii huvitavaks rääkida, et isegi neil oli väga huvitav kuulata, kes lõõtsapillist palju ei tea. Margus Põldsepp rääkis väikeses aidas laulust ja lõõtsapillist.

Peagi oli käes lõunaaeg. Koguneti küllalplatsile, söödi suppi ja muljetati, kes kus mida põnevast kuulis.

Pärastlõunal õpitoad jätkusid, kõigil oli võimalik kõigest pakutavast osa saada. Põlvamaa mees Heinar Kahar pajatas lõõtsalugude

tekkest. Heinar on mees, kes on väga palju uurinud Lõuna-Eesti lõõtsalugusid. Kindlasti on tema käes palju rohkem materjali kui mõnes arhiivis. Tema teadmised on kindlasti vaja salvestada ja säilitada tulevaste põlvete jaoks.

Kogu päeva sai pealaval kuulata erinevaid esinejaid. Kui õpetlik osa lõppema hakkas, sai kontsert veelgi suurema hoo. Üles astusid Saaremaa lõõtsamehed, seejärel Oravapoised. Toimus ka stiilseima küllalimehe valimine. Kogu päeva oli elevant, kes see võiks küll olla. Kui oli lõppenud lõõtsapillioosjon ja laulat ning söödud õhtusöök, oligi käes see põnev hetk. Osales ju palju väga omanoolisi pillimehi. Zürii ühisel häälel kuulutati Viljanima Lõõtsapäevade stiilseimaks küllalimeheks Aigar Lumi Oravapoiste hulgast.

Lõõtsapäevade üks korraldajatest Lembit Paal tänas lõputseremonial kõiki osalejaid ja küllalisi.

Langetati lipp ja süüdati lõke. Korraldajate lubadus oli muuta Viljandimaa lõõtsapäevad traditsiooniks ja kohtuda järgmisel aastal jälle. Palju ideid jäi veel teostamata ja palju ideid tekkis kindlasti sel päeval juurde.

Pärast ametliku osa lõppu asusid pealaval rahvast tantsutama Toomas Oks ja Juhan Uppin. Hetkega oli muruplats tantsijaid täis, ei ole ju tihti võimalust tantsida lõõtsakuninga ja kuninga kandidaadi pillide saatel. Oli tunda, et tegemist on tõesti väga andunud

pillimeestega. Tantsiti, jagati tänusõnu ja oldi ülimalt rahul korraldajate ja külalaste tegevusega. Isegi taevataht oli lõõtsameeste armuline, vihm läks sellest talust kaarega mööda.

Sel suvel oli väga palju erinevaid lõõtsapidusid – Pajusis, Oraval, Põlvas ja nüüd Mulgimaal. Lisaks suured festivalid. Publikut jätkus kõikjale, järelikult on rahvamuusika vastu huvi väga suur. Jätuks ainult jõudu ja korraldajaid nende traditsioonide jätkamiseks!

Küllil Pähn
Orava kultuurimaja juhataja

EDUKAS NOOR

Liina Säinast

1. Oled ühele poole jõudnud oma õpingutega ülikoolis. Kõnele, mida ja kui kaua Sa seal õppisid.

Minu õpingud Tartu ülikoolis kestsid kokku viis aastat. Bakkalaureuseõpe, kus mu erialaks oli haridusteadus (humanitaarained) TÜ haridusteaduskonnas, kestis kolm aastat. Seejärel astusin TÜ filosoofiateaduskonda, õppides eesti keele ja kirjanduse õpetajaks. Magistriõpe vältas kaks aastat.

2. Sul oli valitud huvitav magistr töö teema. Miks just selline ja mis see sulle andis? (Räägi lähemalt oma magistr tööst ja selle koostamisest.)

Minu magistr töö kandis pealkirja „Riikliku õppekava läbivate teemade sõnavara tundmine abiturientide seas“. Uus riiklik õppekava pöörab suurt tähelepanu lä-

bivatele teemadele. Näiteks üheks läbivaks teemaks on „Väärtused ja kõlblus“, seega tuleks selle teemaga tegeleda igas aines kas otseselt või kaudselt. Seejuures on oluline, et õpilased teemavaldkondade sõnavaraga kursis oleks, sest, kui õpilane sõna tähendust ei tunne,

tekib tal tekstist arusaamisega raskusi.

Minu töö koosnes mitmest etapist – kõigepealt moodustasin läbivate teemade sõnavara korpusse, seejärel selgitasin spetsiaalse arvutiprogrammi abil välja läbivate teemade sõnavara ning lõpuks koostas testi, kus abiturientid pidid hindama oma teadmisi sõnade tundmise kohta.

Magistr tööst selgus, et õpilased hindavad oma teadmisi läbivate teemade sõnavarast heaks. Kõige rohkem tunti valdkonna „Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine“, kõige vähem „Väärtused ja kõlblus“ sõnavara. Saadud tulemuste põhjal koostas nimekirja sõnadest, millega saab emakeeleõpetuses süstemaatiliselt tegeleda.

3. Millised väljavaated Sul avanesid peale ülikooli lõpetamist? Kas õpetajatöö oli Sinu ainus võimalus?

Pärast lõpetamist kandideerisin erinevatesse koolidesse eesti keele ja kirjanduse õpetaja ametikohale. Igaks juhuks hoidsin silma peal ka muudel pakkumistel, näiteks üheks varuvariantiks oli mul keeleteoimetamine.

4. Kus ja kellen Sa praegu töötad?

Töötan Tabivere gümnaasiumis, mis asub kauni Saadjärve ääres, eesti keele ja kirjanduse õpetajana.

5. Mitmendates klassides annad tunde ja millised on Sinu esimesed muljed ja tähelepanekud esimese õpetajakuu jooksul?

Õpetan 7.-9. ja 11.-12. klassi. Kümmandat klassi paraku sel aastal haridusreformide tõttu ei avatud. Esimene kuu on möödunud sisse elades, kuid kokkuvõttes muljed nii koolist kui ta ametist on head. Tundub, et olen valinud õige eriala!

6. Kui võrdled oma kooliaega ja praegusi õpilasi, siis millised

on Sinu tähelepanekud? (Kõnele nii headest kui ka mittemeeldivatest asjadest seoses õppetöö ja õpilastega).

Oma õppimis- ja õpetamiskogemuse põhjal võin öelda, et õpilased on julgemad, seda nii heas kui ka halvast mõttes. Olin ebameeldivalt üllatunud, nähes mõningate õpilaste ebaviisakat ja kultuuritult käitumist ning kuuldes roppu sõnu nii kaasõpilaste kui ka õpetaja suunas. Tundub, et on langenud ka õpilaste õppimis- ja keskendumisvõime – vaikselt ja rahulikult töö tegemine on mõne õpilase jaoks väga raske ülesanne. Samas ei tahaks ma üldistada, sest on ka palju tublisid, loomingulisi ja andekaid õpilasi, kes aga jäävad mõnikord tähelepanu otsivate õpilaste tõttu tagaplaanile.

7. Millised on Sinu edaspidised perspektiivid?

Suuri plaane ma veel tulevikuks teinud pole. Tahan olla hea õpetaja, pidevalt areneda ja täiendada ning tuua õpilastele keelt ja kirjandust lähemale.

Edu sulle, Liina!

Küsitles Milvi Raudsep

ORAVA VALLAVOLIKOGUS

31. augustil 2012. a. toimus Orava Vallavolikogu 31. korraline istung.

Volikogu kuulus OÜ Teenuse juhataja Urmas Laanemaa tegevusülevald.

Toimus Orava valla arengukava aastaks 2012-2020 ja Orava valla eelarvestrateegia aastateks 2012-2020 esimene lugemine.

Otsustati Hangete Korraldamise MTÜ (Riigihangete Keskus) liikmeks astumine ja Orava Vallavalitsusele nõusoleku andmine korraldada ühiselt teiste hankijatega Riigihangete Keskuse kaudu riigihangete elektrienergia ostmiseks Orava valla allasutustele ja valla ainuomandis olevale osatühingule ja sihtasutusele lepinguperioodiga kuni 18 kuud.

Otsustati Anda MTÜ-le Orava Noorteklubi Tegijad 10 aastaks tasuta kasutusse Orava koolimaja 0 korruse Avatud Noortekeskuse ruumid.

Eraldati reservfondist raha 1710 eurot OÜ Teenuse veetõetusjaama remondiks; 1027 eurot Orava Põhikoolile Päästeameti ettekirjutuste täitmiseks (elektripaigaldiste tehniline kontroll, poiste tööõpetuse klassi evakuatsioonipäasu turvalisuse paigaldamine, tulekahjusignalisatsiooni paiknemisskeemide valmistamine) ja tolmuimeja ostmiseks; 96 eurot vallamaja elektritööde projekti tellimiseks ja 24 eurot mahajätud kassipoegade eutanaasiaks.

26. septembril 2012. a. toimus Orava Vallavolikogu 32. korraline istung.

Orava valla konstaabel Ilmar Ploom tegi volikogule ettekande esimestest töökuudest.

Toimus Orava valla arengukava aastaks 2012-2020 ja Orava valla eelarvestrateegia aastateks 2012-2020 teine lugemine. Otsustati saata arengukava täienduste

tegemiseks uuesti komisjonidesse, eelarvestrateegia kinnitati.

Otsustati anda nõusolek Orava Vallavalitsusele riigihanke „Orava valla 2012-2014 konsolideeritud aastaaruannete auditeerimise lepingu sõlmimine“ korraldamiseks.

Eraldati reservfondist 1338 eurot Hanikase raamatukogu-külakeskuse katlamaja korda seadmiseks ja 300 eurot Orava Põhikoolile koopiamašina remondiks.

Orava vallavolikogu otsused, määrused ning protokollid on elanikele tutvumiseks Orava ja Hanikase raamatukogudes ning Orava vallamajas. Elektroonselt saab õigusaktidega tutvuda Orava valla kodulehel <http://www.polvamaa.ee/index.php?page=385&Määrused> on avaldatud Riigi Teataja elektroonilises andmebaasis <https://www.riigiteataja.ee/ert/jsp>

Arenduskeskuse ukseid on ikka avatud!

Eestimaal peetakse oktoobrikuus ettevõtlusnädalat, et tõsta tähelepanu keskmise ettevõtlikke inimesi ja ideid ning sütitada ka teisi Põlvamaa Arenduskeskusesse on aga ettevõtlikkuse pisikuga inimesed oodatud aasta läbi.

Pakume alustavatele ja tegutsevatele ettevõtetele, kohalikele omavalitsustele ning nende allasutustele, mittetulundusühingutele ja sihtasutustele tuge ideede elluviimisel. Nii näiteks saab konsultantide kaasabil selgust millist tegutsemisvormi valida ning kuidas asutada ettevõtet või MTÜ-d. Samuti saame abistada arenguidee väljatöötamisel ning selle elluviimiseks sobiva programmi valimisel, projekti koostamisel ning lõpuks ka projekti läbi viimise ja aruandluse nüansside mõistmisel.

Arenduskeskuse

baasteenused ettevõtjatele:

ettevõtlusega alustamise nõustamine, sh äriühingute asutamine ja registreerimine ning maksundus;

äriplaani nõustamine, sh turundusplaani, ekspordi- ja fi-

SA PÕLVAMAA ARENDUSKESKUS

nantsplaani nõustamine; ettevõtte arendusplaanide hindamine ja nende elluviimiseks sobiva rahastusallika leidmine; projektitaotluste konsulteerimine; ühisprojektid, koolitused ja infopäevad.

Mittetulundusühingutele:

organisatsiooni asutamine ja registreerimine; juhtimine, seadusandlus, raamatupidamine ja aruandlus; arengukavade konsulteerimine;

projektiideede hindamine ja nende elluviimiseks sobiva rahastusallika leidmine; projektitaotluste ja projektijuhimise konsulteerimine; ühisprojektid, koolitused ja infopäevad.

Kuigi projektide nõustamine moodustab arenduskeskuse tööst suure osa, pole alati küsi-

mus toetusrahas. Seetõttu korraldame ka erinevaid koolitusi, jagame infot ning arendame koostöövõrgustikke. Samuti viib arenduskeskus ellu piirkondlikke arendusprojekte. Seeläbi saame samae koolitus- ja koostöövõimalusi pakkuda turismiettevõtjatele, põllumajandus- ja toidusektoris tegutsevatele ettevõtjatele ning neile, kes soovivad teha esimesi samme eksporditurgude suunas.

Lähemat infot saab arenduskeskuse teenustest ja tegevustest saab <http://pak.polvamaa.ee>, MTÜ valdkonna koolituste info asub ka www.arenduskeskused.ee koolituskalendis.

Potentsiaalsete ja alustavate ettevõtete ja mittetulundusühingute nõustamine on kliendile tasuta, sest seda finantseeritakse läbi Euroopa Sotsiaalfondi. Arenduskeskuse ukseid Põlva maavalitsuse maja esimesel korrusel on ikka valla!

Kaire Mets
SA Põlvamaa
Arenduskeskus juhataja

2. novembril kell 19

HANIKASE KÜLAKESKUSE 5. SÜNNIPÄEVAPIDU

Esinejaid meilt ja mujalt

Vajalik eelregistreerimine tel. 513 8379 Aino

Aiast ja aia august

(Algus 2. lk)

Mäletame lapsepõlvast Naksitrallide lugudest, kuidas Muhv kirjutas endale kirju sellest, kui üksik ta on. Luges oma kirju ja nuttis. Tegelikult oli ta juba leidnud sõbrad, kellega vahvaid seiklusi ette võeti, aga ta oli harjunud kurvastama. Eks praegugi unustab mõni oma pärisõbrad, et arvutis virtuaalsõpradega suhelda. Nii juhtubki, et inimesel on sada sõpra, aga ükski neist pole omavahel kohtunud.

Minul pole olnud kontot üheski suhtlusportaalis. Kui hädavajadus ei sunni, siis ka ei saa olema. Tööl olen niigi palju aega arvuti taga, vaba aeg peaks olema puhkuseks ka arvutist. Paljud inimesed aga käivad suhtluskontodel tööajast ning isegi ei aima, kui palju aega nende tööpäevast kulub Facebookis istumisele või milliseid turvariske nende tehtavad toimingud internetis võivad kaasa tuua. Kui üks töötaja veedab 30 minutit oma tööpäevast suhtlusportaalis, teeb see ajaliselt kokku 6500 minutit aastas.

Suhtlusportaalid on pannud inimesed tegelema tühistes asjadega. Vahel harva tekib mõni ühiskonda laiemalt puudutav teema, mille üle internetis arutletakse. Näiteks dopinguskandaal või Acta (võltsimisvastane kaubandusleping) vastane aktsioon. Enamasti aga avaldatakse arvamust, kas kellegi soeng on sobiv või kleit piisavalt paljastav. See pole küll mõistlik ajaviide. Ei laste ega täiskasvanutele. Aust-raalias kavandatakse järgmisel aastal nimetada internetisõltuvus ametlikult haiguseks. Netihaiguseks loetakse 36-60 tundi nädalas arvuti taga istumist, normaalne oleks 5 tundi nädalas.

Nii nagu interneti ei jõua välja trükkida, ei jõua kõige kursis olla, mida keegi kusagil portaalis teeb. Ja milleks inimestele see info? Suhtleme parem rohkem oma pere ja lähedastega silmast silma ning räägime asjad selgeks nii, et kõik ühtemoodi aru saavad. Mitte, et üks räägib aiast ja teine aia august.

Ene Säinast

UUS ILMAKODANIK

Kurg see lendas siia-sinna
otsis kohta kuhu minna.
Lõpuks leitud on see maja
kuhu beebit oli vaja.

Õnnitleme uut Orava valla
ilmakodanikku ja tema vanemaid!
Regina Kõrgesaar 18.08.2012

Õnnitleme

Nagu päevad, nii korduvad aastad.
Nendes on vihma, päikest ja tuult.
Olgu neis päevades päikese kulda.
Olgu neis tervist ja rõõmu nii suurt.
Olgu südames sügavat õnne
ja tegudes rohkesti rahuldust.

Olga Hanimägi	08.10.1922	90
Leida Saarniit	21.09.1924	88
Varvara Aruots	24.09.1925	87
Pärja Kaselaan	25.10.1925	87
Elvine Klaas	19.09.1926	86
Lehte Oper	03.10.1926	86
Ermilde-Rosiila Virk	28.10.1926	86
Evi-Adele Laiveer	13.10.1929	83
Alfred Hakk	03.10.1929	83
Elsa Nelk	05.09.1930	82
Olga Tuulik	26.10.1930	82
Roza Mets	28.09.1931	81
Avrilia Kivit	28.10.1931	81
Koit Veeber	20.09.1932	80
Helve Lübeck	29.09.1932	80
Senni Kukk	01.09.1937	75
Sinaida Türkson	30.10.1937	75
Valentina Kõdala	18.10.1942	70

LANGETAME PEA

Iga lahkumine on raske,
iga telesaamine kurb.

Leida Kaur	20.08.2012
Peep Jõesalu	01.10.2012
Rudolf Nool	08.10.2012

Toimetuse kolleegium: Milvi Raudsep, Ülo Plakso,
Ester Valgemäe
Toimetaja kontakttelefon: 795 6494
Trükitud AS Võru Täht

Alates oktoobrist on Moostes valmivas Traditsioonilise ehituse koolituskeskuses võimalik õppida käsitsi palkmajaehitust, maakivimüüride taastamist ja alates jaanuarist ka pruss-sõrestikehitust. Koolituskursuseid korraldab MTÜ Vanaajamaja, kelle missiooniks on traditsiooniliste ehitusviiside õpetamine ja populariseerimine. Loe lähemalt ja registreeri Vanaajamaja kodulehel: www.vanaajamaja.ee
Lähem info: Piret Uus, tel: 566 58117.

Ostame kasvavat võsa ja väheväärtuslikku puud.

Teostame erinevaid raideid.

RSG Invest OÜ
tel. 5688 1135

23. novembril kell 20.00

Orava Kultuurimajas

KADRIÕHTU

- * Õnnitleme Helve Lübecki 80. juubelil
 - * Sulbi Külateatri esituses komöödiafilmi „Siin me oleme“ ainetel etendus „HULLUD PÄÄLIINAST“
 - * Lauljad ja tantsijad
 - * Tantsuks mängib ans. „NÕEL“
- Laudade tellimine ja info tel. 518 7857
Pilet 5.- eurot